

N BREXIT A2
MH/EDJ/AS
861-2021

Brussel, 21 september 2021

ADVIES

OVER

DE NOOD AAN STEUNMAATREGELEN IN HET KADER VAN DE BREXIT

Op 10 augustus 2021 heeft de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO van de heer David Clarinval, Minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing een adviesvraag in verband met de nood aan steunmaatregelen in het kader van de Brexit ontvangen.

Na elektronische raadpleging van de commissie Algemeen kmo-beleid, de betrokken leden van de sectorcommissies nr. 1 - Voeding en 8 - Transport en voertuigen en Agoria heeft het bureau van de Hoge Raad op 15 september 2021 bij hoogdringendheid onderstaand advies uitgebracht¹, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 21 september 2021.

CONTEXT

Het Verenigd Koninkrijk heeft de Europese Unie verlaten op 1 februari 2020, toen het terugtrekkingsakkoord in werking trad, waarin bepalingen waren opgenomen in verband met een overgangsperiode die op 31 december 2020 afliep. Na lange onderhandelingen bereikten de onderhandelaars van de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk op 24 december 2020 een handels- en samenwerkingsovereenkomst.

Die overeenkomst regelt vanaf 1 januari 2021 de relatie tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk.

Het Europees Parlement heeft op 27 april 2021 de handels- en samenwerkingsovereenkomst met het VK definitief goedgekeurd en op 29 april 2021 besliste de Europese Raad tot sluiting van de handels- en samenwerkingsovereenkomst, waardoor het akkoord sindsdien definitief in werking is.² Voor die goedkeuring golden de afspraken uit het akkoord wel al in de praktijk.

Vanaf 1 januari 2021 kregen de bedrijven die handel drijven met het VK te maken met nieuwe regels aan zowel de Belgische (Europese Unie) als de Britse kant. De Europese Unie behandelt het binnenkomende handelsverkeer uit het VK al sinds 1 januari volledig als land buiten de EU. De (nieuwe) douaneprocedures en grensformaliteiten aan Britse kant zijn vastgelegd in het Border Operating Model (BOM).³ Het BOM is een gebruikershandleiding van de Britse overheid over de wijze waarop het VK de formaliteiten en grensprocedures voor het goederenverkeer met de EU per 1 januari 2021 heeft ingericht. Het VK heeft met het Border Operating Model echter gekozen voor een gefaseerde invoer van grenscontroleprocessen, waardoor nog niet alle export naar het VK vanaf 1 januari 2021 hoefde te voldoen aan nieuwe grensformaliteiten en importeisen van het VK en er wat meer voorbereidingstijd is voor de betrokken partijen in de handelsketens. Dit houdt ook in dat – hoewel het VK formeel de EU heeft verlaten en er een Handels- en Samenwerkingsovereenkomst is gesloten – voor het Belgisch (Europese Unie) exporterend bedrijfsleven de Brexit nog niet helemaal af is. Oorspronkelijk zouden de volgende fases van het BOM ingaan op 1 april en 1 juli 2021. Het VK kondigde op 11 maart 2021 echter aan de verdere fasering van het BOM uit te stellen tot resp. 1 oktober 2021 en 1 januari 2022, met afronding in maart 2022.

¹ Agoria is geen lid van de Hoge Raad maar werd weliswaar eveneens voor dit advies geraadpleegd.

² Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en de EG voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds, [PB L 149/10 d.d. 30.04.21](#)

³ [Border Operating Model](#) (BOM), laatste update 20.07.21

Op 14 september 2021 kondigde de Britse regering aan dat door de COVID-19 crisis, de termijnen verder uitgesteld zullen worden naar resp. 1 januari 2022 en 1 juli 2022.⁴

In zijn adviesvraag wordt door de Minister van Middenstand gewezen naar het regeerakkoord⁵ van 30 september 2020 waar reeds voorzien wordt dat de ondernemingen bij de Brexit optimaal ondersteund moeten worden in hun internationale activiteiten, dat de douanecontroles zo weinig mogelijk impact zouden mogen hebben op de handel met het Verenigd Koninkrijk en wordt vooropgesteld dat de kostprijs van exportdocumenten en legalisaties van de handelsdocumenten verlaagd zouden worden. Hij wenst van de Hoge Raad te vernemen of er nog nood is aan maatregelen, en zo ja welke maatregelen, op het niveau van de federale regering, dit zouden kunnen zijn.

STANDPUNTEN

De Hoge Raad wenst vooreerst erop te wijzen dat er al heel veel initiatieven werden genomen door de Europese Unie en de federale en regionale overheden en instellingen om de ondernemingen te begeleiden tijdens de Brexit. Hij denkt daarbij aan de informatie die beschikbaar is op de websites van de verschillende federale overheidsdiensten (o.a. FAVV, FOD Economie, Buitenlandse Zaken, Financiën, ...), de verschillende werkgroepen die speciaal hiervoor werden opgericht (o.a. Nationaal Douane Forum, subwerkgroep Brexit, ...), talrijke seminaries en diverse tools voor de ondernemingen (o.a. Brexit-scan, ...). Het blijft voor de Hoge Raad van belang dat bedrijven geïnformeerd worden en blijven over de nieuwe regels zodat zij zich kunnen aanpassen aan de nieuwe relatie met het VK. Hij vraagt de verschillende overheden de betrokken stakeholders te blijven ondersteunen middels dialoog, voorlichting en communicatie net als een verder nauw contact met het VK, de Europese Commissie en andere lidstaten met het oog op een eenduidige interpretatie en uniforme implementatie van de afspraken van het handelsakkoord.

De Hoge Raad merkt op dat ondanks dat het handelsverdrag tussen de EU en het VK de meeste importtarieven vermijdt, de Brexit de wachttijd, de administratieve en financiële impact voor de bedrijven heeft vergroot.

Hij wijst erop dat het van grootst belang is dat de handel zo vlot mogelijk blijft verlopen.

De Hoge Raad wenst alvast te wijzen op volgende punten waaraan verder gewerkt moet worden.

A. Dierlijke en plantaardige sector

Bedrijven moeten door de Brexit extra sanitaire en fytosanitaire voorwaarden respecteren bij in- en uitvoer van dierlijke en plantaardige goederen. Zij zullen exportcertificaten nodig hebben of bij het FAVV een controle moeten aanvragen wanneer er geïmporteerd wordt uit het VK.

De nieuwe importregels worden door de Britse overheid vastgelegd in het BOM en brengen o.a. nieuwe notificatieprocedures, certificaten en invoercontroles met zich mee.

⁴ <https://questions-statements.parliament.uk/written-statements/detail/2021-09-14/hcws285>

⁵ [regeerakkoord](#) van 30 september 2020

Het FAVV⁶ zal daarbij bij uitvoer de zendingen controleren en wanneer de dierlijke en plantaardige goederen voldoen aan de (fyto)sanitaire eisen de nodige certificeringsdocumenten afleveren die nodig zijn om deze goederen in te voeren in het VK.

De fases in het BOM verlopen voor de dierlijke en plantaardige goederen volgens de recente update van het tijdschema als volgt⁷:

- Voor ‘hoog risico’ landbouwgoederen, zoals bomen, vaste planten en levende dieren, is vooraanmelding en certificering al sinds 1 januari 2021 verplicht.
- Voor export van producten van dierlijke oorsprong, dierlijke bijproducten en hoog-risico voedsel van niet-dierlijke oorsprong is bij export van EU naar VK vanaf 1 januari 2022 een vooraanmelding verplicht en vanaf 1 juli 2022 een veterinair gezondheidscertificaat (Export Health Certificate).
- Vanaf 1 januari 2022 is een vooraanmelding en vanaf 1 juli 2022 is een fyto-sanitair certificaat (Phytosanitary Certificate) verplicht voor alle gereguleerde planten en producten van plantaardige oorsprong.
- Voor producten van dierlijke oorsprong, bepaalde dierlijke bijproducten en hoog-risico voedsel van niet-dierlijke oorsprong, hoog-risico planten en plantaardige producten zullen er vanaf 1 juli 2022 aan grenscontroleposten fysieke sanitaire en fyto-sanitaire inspecties plaatsvinden.

Aangezien het Border Operating Model (BOM) van het VK gefaseerd wordt uitgevoerd, en momenteel slechts enkel fase 1 van het BOM in voege is, verwacht de Hoge Raad over de nieuwe importregels moeilijkheden in de toekomst. Hij wenst alvast op volgende zaken te wijzen:

1. Digitalisering

Om oponthoud aan de grens door papieren rompslomp te vermijden moet er ingezet worden op digitalisering. De fyto-sanitaire- of gezondheidscertificaten zouden o.a. digitaal via een beveiligde procedure doorgestuurd moeten kunnen worden. De Hoge Raad merkt op dat er door het uitstel van de inwerkingtreding van fase 2 en 3 van het BOM meer tijd is om met het VK technisch overleg te hebben om de mogelijkheden voor elektronische uitwisseling van certificaten te onderzoeken en te faciliteren. Het ontwikkelen van een goed afgestemde digitale informatieoverdracht met het VK dat op eenvoudige wijze elektronisch en automatisch uitvoercertificaten kan overmaken is volgens de Hoge Raad dan ook een vereiste om de handel te kunnen bestendigen.

De Hoge Raad kijkt alvast ook uit naar de goedkeuring van het voorstel tot verordening van de Europese Commissie tot vaststelling van de éénloketomgeving van de Europese Unie voor de douane waarmee de basis zal worden gelegd voor één loket voor het afhandelen van douaneformaliteiten (EU Single Window Environment for Customs).⁸

⁶ Meer informatie inzake tot welke autoriteit u zich dient te richten voor het aanvragen van fyto-sanitaire certificaten en pre-uitvoercertificaten voor plantaardig teeltmateriaal vindt u onder [“Plantengezondheid: bevoegde federale en/of gewestelijke autoriteiten, waar kan u terecht?”](#).

⁷ [Volledige richtsnoeren en info over het tijdschema zullen binnenkort op GOV.UK worden gepubliceerd](#). We verwijzen dan ook voor volledige info naar deze website.

⁸ Voorstel van verordening van de Europese Commissie tot vaststelling van de éénloketomgeving van de Europese Unie voor de douane en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 952/2013 ([COM/2020/673](#)).

Het voorstel maakt het voor de verschillende, bij de in- en uitvoer van goederen, betrokken autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor diverse beleidsterreinen gemakkelijker om digitaal informatie uit te wisselen die door de bedrijven worden ingediend. De bedrijven zullen door de éénloketomgeving de voor de in- of uitvoer van goederen vereiste informatie maar één keer hoeven in te dienen. De samenwerking en de coördinatie tussen verschillende autoriteiten zal daardoor een automatische controle vergemakkelijken van o.a. niet-douane gerelateerde formaliteiten voor goederen die de EU binnenkomen of verlaten.

2. Personeels- en certificeringskosten

Certificaten zijn onderworpen aan een retributie bepaald in het koninklijk besluit van 10 november 2005 betreffende retributies bepaald bij artikel 5 van de Wet van 9 december 2004 houdende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.

De kostprijs van de certificaten uitgereikt in het kader van fytosanitaire controles bij invoer bevinden zich in bijlage 1, I van bovengenoemd koninklijk besluit. De kostprijs van de andere certificaten (o.a. uitvoer, handelsnormen, voedselveiligheidsvoorschriften) zijn bepaald in bijlage 1, II van het bovengenoemd koninklijk besluit⁹.

De kosten voor certificering zal voor de bedrijven die uitvoeren naar het VK bij de inwerkingtreding van de volgende fases van het BOM aanzienlijk stijgen aangezien er een certificering nodig is per zending. Door de toename van export buiten de EU door de Brexit zullen ook de controleurs van het FAVV een grotere werklust ondervinden. Het FAVV moet over voldoende (zelfstandig) personeel kunnen beschikken en de werklust van de controle zo optimaal mogelijk kunnen organiseren zodat een verstoring van de logistieke keten in het transport van dierlijke en plantaardige goederen vermeden wordt.

De Hoge Raad vraagt om de kosten van die controles te reduceren.

Momenteel wordt een voorstel van aanpassing van het retributiebesluit binnen het Raadgevend Comité van het FAVV besproken waarbij het voorstel is om niet meer te factureren op basis van specifieke tarieven (bv per certificaat) maar op basis van de (geoptimaliseerde) aanwezigheid van certificeerders. Mits te voldoen aan bepaalde voorwaarden, zal getarifeerd worden aan het algemeen tarief zoals vastgelegd in artikel 3, §1 van het retributiebesluit¹⁰. Hierdoor kan alvast tegemoet worden gekomen aan de vraag om deze kosten wat te reduceren. De Hoge Raad vraagt daarbij dat de keuze tussen een retributietarief per certificaat of een retributie per uur ook zou moeten kunnen gelden wanneer er geen fysieke controles op de productiesite dienen te gebeuren, m.a.w. voor levensmiddelen waarvoor enkel een

⁹ Voor andere certificaten - voor het opmaken en afleveren van het eerste certificaat, bedraagt voor het jaar 2021 het geïndexeerd basisbedrag 48,53 EUR en 32,35 EUR voor elk afgeleverd bijkomend certificaat waarvoor de aanvragen op hetzelfde moment werden ingediend. Dit tarief dekt een prestatie van een halfuur per certificaat. Voor alle bijkomende prestaties, zoals documentencontroles, identiteitscontroles of voorafgaande fysieke controles wordt een bijkomend bedrag aangerekend van 32,47 EUR per begonnen bijkomend halfuur.

¹⁰ Het algemeen tarief bedraagt 27,08 EUR (geïndexeerd 2021) per aangevat halfuur per persoon en 37,89 EUR (geïndexeerd 2021) indien ze reglementair moeten uitgevoerd worden door een houder van een universitair diploma of gelijkgestelde. De retributies die niet specifiek getarifeerd zijn conform bijlage 2, hoofdstuk II, punt 1 of punt 3, worden verhoogd met 50 % voor de nachtprestaties, verdubbeld voor de prestaties die in het weekend uitgevoerd worden en verdrievoudigd voor de nachtprestaties die tijdens het weekend uitgevoerd worden. Nachtprestaties zijn die welke tussen 22 uur en 4 uur worden verricht. Met nachtprestaties worden gelijkgesteld, de prestaties verricht tussen 18 uur en 8 uur, voor zover zij eindigen om of na 22 uur of beginnen vóór 4 uur. Weekendprestaties zijn die welke op zaterdagen, zondagen of wettelijke feestdagen worden verricht tussen 0 en 24 uur.

administratieve controle vereist is. Daarnaast vraagt hij om voldoende personeel te voorzien voor de certificering en om flexibel om te gaan bij het opvragen van de planning bij ondernemingen zodat de bedrijven snel kunnen inspelen op de vraag van hun klanten.

Tot slot is het wenselijk dat er naar verdere optimalisatie wordt gestreefd in samenwerking met de Britse bevoegde diensten. Sommige goederenstromen zijn extreem recurrent, en heel grootschalig. De Hoge Raad stelt in dat kader een fysieke controle voor in België door attachés van de Britse voedselinspectiedienst gezien dit in België meer gecentraliseerd kan verlopen. De Britse voedselinspectiediensten zullen immers omdat zij in het VK verspreid zitten over verschillende locaties bij het voeren van een controle in het VK doorgaans inefficiënter werken. De inspectie zou op die manier o.a. door de hogere concentratie aan goederenstromen efficiënter en effectiever kunnen verlopen.

3. Communicatie

Het uitstel brengt naast extra tijd voor voorbereidingen echter ook enige onzekerheid mee over de wijzigingen in specifieke eisen door het VK. Het is voor de dierlijke en plantaardige (transport)sector van belang om ingelicht te worden over de regels en wanneer die per product ingaan. Duidelijke communicatie over deze importregels over dierlijke en plantaardige goederen is en blijft noodzakelijk zodat bedrijven gemakkelijk en laagdrempelig de nodige informatie kunnen vinden. De Hoge Raad merkt op dat dit van o.a. het FAVV een blijvende adequate communicatie vergt richting alle betrokkenen.

B. Andere douaneformaliteiten

1. Exportdocumenten

Om te kunnen exporteren hebben ondernemers heel wat documenten nodig zoals een certificaat van oorsprong, legalisaties, ATA-carnet, uitvoercertificaten, ...

Het oorsprongscertificaat¹¹, het ATA-carnet¹² en diverse legalisaties worden in België afgeleverd door de Kamers van Koophandel. Voor het oorsprongscertificaat wordt de retributie wettelijk bepaald.¹³ Hij vraagt om te onderzoeken hoe de retributies voor de verschillende exportdocumenten gereduceerd kunnen worden en om deze retributies, waar mogelijk, wettelijk vast te leggen zonder onderscheid in tarief naar bedrijven toe. De Hoge Raad vraagt om de kostprijs per exportdocument en legalisatie van handelsdocumenten op het niveau van de buurlanden (Duitsland)¹⁴ te brengen. CCI Wallonie beklemtoont evenwel dat de 'totale' kosten van exportdocumenten en legalisaties van handelsdocumenten vergelijkbaar moet zijn met die van de buurlanden (Duitsland), met inbegrip van de huidige kwaliteit van dienstverlening.

¹¹ Het VK vraagt geen niet-preferentiële certificaten van oorsprong aan voor invoer uit de EU.

¹² Bijlage A, Overeenkomst inzake tijdelijke invoer, Istanbul, 26 juni 1990.

¹³ Artikel 1 van het KB van 18 augustus 2010 houdende vaststelling van het bedrag van de vergoeding voor afgifte van oorsprongscertificaten legt de retributie vast voor de afgifte van oorsprongsattesten door instellingen aangeduid conform artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 283 van 30 maart 1936 houdende reglementering van de afgifte van oorsprongsattesten.

¹⁴ Oorsprongscertificaat Duitsland: 8 euro <https://www.stuttgart.ihk24.de/fuer-unternehmen/international/import-export/warenuersprung/ursprungszeugnisse/ausstellung-von-ursprungszeugnissen-und-bescheinigung-von-handel-683706> en ATA Duitsland: 90 euro (niet leden) https://www.hk24.de/produktmarken/beratung-service/international/ursprungszeugnisse_bescheinigungen/carnet-ata-verfahren/1167150

De Hoge Raad merkt op dat de procedures voor aanvraag van exportdocumenten niet altijd duidelijk zijn voor ondernemers, hoe lang de procedure precies zal duren en hoeveel hen dat precies zal kosten. Een gecentraliseerde website van de overheid met een overzicht zou soelaas kunnen brengen. Hij wijst op het nut van DigiChambers en moedigt verdere investeringen hierin aan.¹⁵

2. Douaneformaliteiten - en waarde

De Hoge Raad vraagt aan de Algemene Administratie van de Douane en Accijnzen om de intensieve communicatie, informatie en bijstand aan de bedrijven met betrekking tot de douaneformaliteiten de komende maanden voort te zetten. Hij vraagt verder te investeren in de opleiding van de douaneambtenaren, een flexibele aanpak toe te passen in geval van problemen en om soepel om te gaan met boetes.

In de Unie, is de douanewaarde die de belastbare basis vormt, een CIF-waarde (cost, insurance and freight)¹⁶.

De Hoge Raad vraagt aan de federale overheid om op Europees niveau te pleiten om in deze crisissituatie, ten gevolge van de Brexit in combinatie met de COVID-19-pandemie, de douanewaarde van goederen niet op basis van Incoterms© CIF, maar op basis van Incoterms© FOB te berekenen. Australië past deze maatregel trouwens al met succes toe.¹⁷ Dit laat toe de exponentieel gestegen transportkosten buiten de douanewaarde van de goederen te houden en derhalve nominaal minder tarief aan de grens te betalen. Dit zal volgens de Hoge Raad financiële ademruimte geven aan bedrijven die vandaag met verschillende onvoorziene omstandigheden tegelijk dienen om te gaan (zoals de schaarste van grondstoffen en onderdelen en een onbetrouwbare toelevering vanuit het buitenland in combinatie met logistieke prijzen die veelvoudig zijn van de prijzen vóór de pandemie België in maart 2020) en die allen leiden tot enorme prijsstijgingen.

C. Steunmaatregelen

De Hoge Raad pleit voor een snelle afhandeling van de onderhandelingen over de uitvoering van de Brexit Adjustment Reserve (BAR)¹⁸. De BAR zal de economische en sociale gevolgen van Brexit helpen opvangen in de lidstaten en sectoren die het zwaarst getroffen zijn. De reserve zal het bedrijfsleven en de werkgelegenheid in de getroffen sectoren ondersteunen, de regio's en lokale gemeenschappen helpen, met inbegrip van die welke afhankelijk zijn van visserijactiviteiten in de wateren van het Verenigd Koninkrijk en de overheid helpen bij het goed functioneren van de grens-, douane-, sanitaire en fytosanitaire controles en bij het waarborgen van essentiële diensten aan de getroffen burgers en bedrijven.

De Hoge Raad vraagt aan de regionale overheden om d.m.v. de middelen voorzien uit het Brexit Adjustment Reserve via één aanspreekpunt voor bedrijven, de bedrijven die direct of indirect een impact ondervinden van de Brexit, te ondersteunen. Hij vraagt eveneens dat de subsidies retroactief mogen aangewend worden. De Hoge Raad merkt op dat de post-Brexit-episode zich pas in een beginstadium bevindt waardoor een regelmatige opvolging van de situatie wenselijk

¹⁵ [DigiChambers: Certificaten van niet-preferentiële oorsprong - Belgian Chambers](#)

¹⁶ [Circulaire 2018/C/9 over de douanewaarde](#)

¹⁷ [Customs Duty Calculation Routines \(abf.gov.au\)](#)

¹⁸ Voorstel van de Europese Commissie voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van de reserve voor aanpassing aan de brexit, (COM(2020)0854)

is om de evolutie van de behoeften van onze bedrijven te identificeren, en zo een zekere flexibiliteit voor het gebruik van het BAR in de tijd te behouden zodat het voldoende reikwijdte heeft.

CONCLUSIE

De Hoge Raad vraagt om de ondernemers verder te informeren in het bijzonder over gespecialiseerde douane- en voeding gerelateerde informatie met betrekking tot de handel na de Brexit met het VK, o.a. over de inwerkingtreding van de volgende fases van het BOM. Het reduceren van de administratieve lasten (het inzetten op digitalisering van o.a. de certificering) en de financiële kosten zijn voor de bedrijven cruciaal. Een herziening van de kosten voor exportdocumenten (certificeringskosten, certificaat van oorsprong, legalisaties, ATA-carnet, ...) en van de douanewaarde dragen volgens de Hoge Raad alvast daartoe bij.

Hij vraagt dat de regionale overheden de nodige middelen uit het BAR passend gebruikt om de handelsketen in zijn geheel te ondersteunen en om flexibel hiermee om te gaan.
